

Ouderinitiatieven in Frankrijk

Myriam Mony en Marie Nicole Rubio

Door de professionalisering van de opvoeding kwam de rol van ouders ten aanzien van hun eigen kind in het gedrang. Er ontstond een drietal bewegingen vanuit de ouders, die in het sociale en politieke veld een belangrijke stem hebben gekregen en het overheidsbeleid kunnen beïnvloeden.

In Frankrijk is ouderschap een belangrijk politiek en sociaal thema geworden. Niet het minst door de invloed van de menswetenschappen. De theorievorming heeft in sterke mate de politieke besluitvorming ondersteund en beïnvloed. Maar het zou beklagenswaardig zijn als ouders

'Is er voor het 'beroep' van ouders een opleiding?'

deze theorieën als onvervalste waarheden moesten beschouwen. Wanneer ouders zich er te veel naar richten, bedreigt dit hun eigen rol als vader of moeder ten aanzien van hun kind. Sinds geruime tijd is er in Frankrijk een proces aan de gang waarbij ouders een eigen plaats proberen vinden ten opzichte de maatschappij en haar socio-politieke instellingen. Samenwerking tussen ouders en professionals bleek onontbeerlijk te zijn om een affectieve continuïteit te bieden aan een kind dat zich in verschillende werelden moet bewegen. Er ontstond in Frankrijk een drietal bewegingen vanuit ouders, die in het sociale

en politieke veld een belangrijke stem hebben gekregen en het overheidsbeleid kunnen beïnvloeden.

School voor ouders

'Le réseau des écoles des parents' (netwerk voor ouderscholen) is een beweging die ouders ondersteuning biedt bij de opvoeding. De term 'school voor ouders' kan verwarrend zijn. Wordt immers niet gezegd dat het 'beroep' van ouders het enige is waarvoor je geen

opleiding nodig hebt? Door de ontwikkelingen in de menswetenschappen en vooral de ontwikkelingspsychologie gingen ouders ernaar verlangen om hun kinderen en het gezinsleven beter te begrijpen. De school voor ouders wou vooral een plaats zijn om samen te leren over dit soort dingen.

In de jaren '40 en '50 werd het medisch denken over kind en opvoeding geleidelijk vervangen door een benadering vanuit de psychologie en de psychoanalyse.

De periode na mei '68 was er één van belangrijke veranderingen. Er doken nieuwe thema's op, zoals de rol van de seksen en de ouders. In deze tijd van de 'grote vragen' ontstond bijvoorbeeld in 1971 een telefonische hulplijn voor ouders, gevolgd door allerlei andere instellingen waar ouders terecht konden voor juridische, sociale en opvoedingsvragen. Het op die manier ontstane netwerk begon meer en meer een rol te spelen in het sociale en politieke leven en werd een gerespecteerde gesprekspartner voor de overheid. Vandaag de dag zijn er een dertigtal plaatselijke organisaties, overkoepeld door een nationale organisatie (FNEPE). De scholen voor ouders zijn plaatsen van uitwisseling en reflectie. De nadruk ligt op luisteren, advies, gesprekken, steun en training vanuit een niet-professioneel perspectief.

Ouders als begeleiders en werkgevers

Een tweede ouderbeweging is die van de oudercrèches. Het model ontstond in mei '68 als reactie op de toe-eigening van de opvoeding door het professionele kader. De psycho-medische benadering

'Ouders richtten hun eigen kinderdagverblijven op'

werd als een bedreiging ervaren voor het ouderschap. Als reactie richtten ouders hun eigen kinderdagverblijven op, waar ze ieder een halve dag per week werkten. In een tijd dat de meeste andere crèches geleid werden door kinderverpleegsters, was dit bijna revolutionair. De rolverdeling werd grondig door elkaar geschud. Geleidelijk aan werden er echter ook professionals tewerkgesteld in deze oudercrèches. Hun vaardigheden en kennis op het gebied van de opvoeding werden gewaardeerd zolang ze maar de plaats van de ouders als eerste opvoeders res-

Foto's: L'iles aux Enfants-Auby

pecteerden en bevorderden. Wel zijn de ouders steeds de werkgevers gebleven van hun eigen oudercrèches. De maandelijkse bijeenkomst van ouders en professionals vormt de ruggengraat van het beleid. Ouders kunnen vragen stellen bij de pedagogische aanpak van de begeleiders: voor of tegen vaccinatie, kinderen vrijlaten of streng optreden, slapen en eten op vaste tijdstippen of op het ritme van de kinderen etc. Deze democratische discussies hebben het doel te komen tot een gezamenlijke visie op opvoeding.

In 1981 werden de oudercrèches door de overheid erkend en kregen ze ook subsidie. Zo breidde de beweging zich uit. In 1981 waren er ongeveer 100 oudercrèches, in 1991 reeds 1000. In de jaren '80 werd een nationale koepelorganisatie (ACEP, Association Collective Enfants

Parents) opgericht. Het doel van deze organisatie was ouders de mogelijkheid te bieden kinderopvangdiensten op te starten die zowel qua inhoud als structuur naar hun wensen waren. In 1989 werd de naam veranderd in ACEPP. De tweede 'P' staat voor 'professionals' en erkent hun rol en plaats in de oudercrèches. In het zogenaamde 'Charter voor kinderopvang' worden de doelen beschreven: "de ontwikkeling van de persoonlijkheid van het kind, de erkenning van ouders als eerste opvoeders van kinderen, en de rol van professionals om de kwaliteit van de kinderopvang te garanderen". Nu bestuurt ACEPP het netwerk van oudercrèches via 30 regionale federaties en stimuleert zij actief ouderschap.

Anoniem onthaal

De derde ouderparticipatiebeweging in Frankrijk is die van de LAEP (Lieu d'Accueil Enfants Parents). Deze beweging gaat terug op het initiatief van psychoanalytici die de praktijk van de kinderopvang wilden vernieuwen in nauwe aansluiting op de sociale vernieuwingsbewegingen. Zo werd in de late jaren '70 door de IRAEC (Institution

du Recherche Appliquée à l'Enfant et au Couple) de 'Club des Bébé's' opgericht. In dezelfde periode opende de charismatische Françoise Dolto haar eerste 'La Maison Verte'. Het is vooral dat laatste initiatief dat in Frankrijk grote weerklank kende.

'La Maison Verte' moest op 'discrete' wijze problemen bij jonge kinderen en hun ouders voorkomen. Discreet in de zin dat 'La Maison Verte' een plaats is waar ouders anoniem terechtkunnen. De opzet was kinderen jonger dan 4 jaar en volwassenen die voor ze zorgen, samen te brengen op een plaats waar ze kunnen spelen en praten, waar ze komen en gaan als ze dat willen, zonder dat ze om nadere uitleg wordt gevraagd. Wat er gebeurt hangt af van de mensen die aanwezig zijn. Alle begeleiders hebben een psychoanalytische opleiding en er zijn maar enkele huishoudelijke regels. Dat laatste zorgt ervoor dat kinderen en ouders geconfronteerd worden met vragen rond grenzen en verbod, en daar zelf een weg kunnen in zoeken.

De LAEP, geïnspireerd door La Maison Verte, werden vooral in kansarme buurten opgezet, met als doel de sociale iso-

latie van ouders (en in het bijzonder moeders) te doorbreken.

Gemeenschappelijk met de visie van Françoise Dolto zijn de principes van anonimiteit, vrijheid en neutraliteit. Ook hier worden er geen therapeutische of opvoedingsinterventies voorgesteld aan de ouders. Men wil hen de kans geven om op een discrete manier met andere ouders kennis te maken en te zien hoe hun kinderen met andere kinderen omgaan. De grote kracht is het informele karakter. De personeelsleden, vooral maatschappelijk werkers, worden 'verwelkomers' genoemd en hun eerste taak is ervoor te zorgen dat elke ouder en elk kind zich veilig voelt.

Ouderparticipatie als vrije keuze

De drie bewegingen hebben hun stempel gedrukt op het debat over opvoeding en kinderopvang in Frankrijk. Alle bevoegde ministeries werken nu samen in één werkgroep rond het thema gezin. Deze werkgroep besloot lokale netwerken te ondersteunen en ontplooide initiatieven waarbij ouders een plaats krijgen in de gang van zaken en uitwisseling met professionals wordt gestimuleerd.

Momenteel zijn er meer dan 1450 projecten (zie: www.cedias.org).

Het belang van 'Scholen voor Ouders', ACEPP en LAEP is dat zij een aantal thema's rond ouderparticipatie leven hebben ingeblazen. Er wordt aanvaard dat kennis over opvoeding niet absoluut en objectief is. Er is plaats gekomen voor 'het kind in zijn gezin' en de behoefte

aan verbondenheid tussen de verschillende onderdelen van het leven van een kind. De bewegingen zijn een antwoord op de behoefte (en de noodzakelijkheid) dat ouders een plaats krijgen in de structuren van de kinderopvang. Er wordt beklemtoond dat ook professionals daar belang bij hebben. Ouderparticipatie in Frankrijk betekent vooral dat er ontmoetingsplaatsen zijn voor kinderen, ouders en professionals, democratische oefen-

'Er zijn maar enkele huishoudelijke regels'

ruimtes, open voor iedereen. Recent wordt ook gesteld dat ouderparticipatie geen nieuwe vorm van sociale controle mag zijn, waar ouders verplicht worden hun verantwoordelijkheid te nemen en te participeren. Het moet een vrije keuze blijven.

Dit artikel werd geschreven met hulp van FNEPE (La Fédération Nationale des Écoles des Parents et des Édicateurs) en S. Passaris (medeoprichter van ACEPP).

Myriam Mony werkt op de École de Service Social du Sud Est (ESSSE) waar ze de training verzorgt van de 'éducateurs de jeunes enfants'; ESSSE is deel van het Europese Decetnetwerk.

Marie Nicole Rubio is uitgever van Le Furet. Het tijdschrift Le Furet, uitgever van Enfants d'Europe, groepeer ACEPP, EPE en LAEP en ook partners vanuit de overheid. Deze groep werkt samen op heel wat gebieden die te maken hebben met jonge kinderen, relaties met en ondersteuning van ouders, en vooral op het terrein van de strijd tegen uitsluiting en discriminatie.

Neem voor meer informatie contact op met Myriam Mony : esse.ecole@wanadoo.fr of Marie Nicole Rubio : lefuret@noos.fr Kijk ook eens op de websites van ACEPP: www.acepp.asso.fr en FNEPE: www.ecole-desparents.org

